

13. Безпалько О. В. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.05 / Ольга Володимирівна Безпалько. – Луганськ, 2007. – 467 с.
14. Беляева Л. А. Категории “социальная работа” и “социально-педагогическая деятельность” в их взаимосвязи / Л. А. Беляева, М. А. Беляева // Понятийный аппарат педагогики и образования: сб. науч. тр. / отв. ред. М. А. Галагузова. – Вып. 3. – Екатеринбург : Изд-во “СВ-6”, 1998. – С. 185-196.
15. Мустаева Ф. А. Социальная педагогика: Учебник для вузов / Флюра Альтафовна Мустаева. – М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – 528 с.
16. Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності: теорія і практика : [монографія] / Сергій Якович Харченко. – Луганськ : “Альма-матер”, 2006. – 320 с.
17. Савченко С. В. Социализация студенческой молодежи в условиях регионального образовательного пространства: Монография / Сергій Вікторович Савченко. – Луганськ: “Альма-матер”, 2003. – 404 с.
18. Шакурова М. В. Методика и технология работы социального педагога: Учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / М. В. Шакурова. – М.: Академия, 2002. – 272 с.
19. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога: Навч. посіб. для ВНЗ / Людмила Миколаївна Завацька. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. – 240 с.
20. Василькова Ю. В. Социальная педагогика: Учеб. пособ. для студ. пед. вузов / Ю. В. Василькова, Т. А. Василькова. – М.: Академия, 1999. – 440 с.
21. Толстоухова С. В. Організаційно-педагогічні основи функціонування системи соціальних служб для молоді: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 “Теорія та історія педагогіки” / С. В. Толстоухова. – К. : Ін-т педагогіки, 2002. – 24 с.
22. Толстоухова С. В. Соціальна робота в Україні як невід’ємна складова соціальної політики держави / С. В. Толстоухова // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2002. – № 1. – С. 70-80.
23. Никитина Н. И. Методика и технология работы социального педагога: Учеб. пособ. для студ. пед. училищ и колледжей, обучающихся по специальности «Соц. педагогика» / Н. И. Никитина, М. Ф. Глухова. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2007. – 399 с.
24. Капська А. Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи : модульний курс дистанційного навчання / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола; заг. ред. А. Й. Капської. – К. : ДЦССМ, 2002. – 164с.
25. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Оксана Володимирівна Безпалько. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.

Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена необходимостью осуществления социально-педагогической деятельности с детьми, родители которых выехали работать за границу. Анализ состояния и проблем детей трудовых мигрантов, определение сущности и основных этапов социально-педагогической деятельности с ними позволяют обеспечить оказание им комплексной социально-педагогической, психологической, юридической, информационно-консультативной и других видов помощи, снизить риск попадания в сложные жизненные обстоятельства, создать условия для нормального социального функционирования во время отсутствия родителей.

Ключевые слова: внешняя трудовая миграция, дети трудовых мигрантов, социально-педагогическая деятельность.

The topicality of the material, revealed in the article, has been conditioned by the necessity to exercise social and educational activities with children whose parents left for work abroad. Analysis of migrant workers' children's problems, the essence and main stages of social and educational activities with them allow to provide them with comprehensive social, educational, psychological, legal, informational, consultative and other assistance, to reduce the risk of living in difficult circumstances, to create conditions for normal social functioning during the absence of parents.

Keywords: foreign labor migration, migrant workers' children, social and educational activities.

УДК 378:519.6

СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТЕСТУВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Повідайчик Михайло Михайлович,
Повідайчик Оксана Степанівна
м.Ужгород

Стаття присвячена проблемі застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у навчальному процесі. Особливу увагу звернуто на питання розробки та впровадження комп'ютерної системи тестового контролю знань і вмінь студентів, яка побудована на основі баз знань.

Ключові слова: сучасні інформаційні та комунікаційні технології, тестовий контроль, комп'ютерна система тестового контролю.

Сучасна система вищої освіти в Україні характеризується активним впровадженням новітніх інформаційних та комунікаційних технологій у навчально-виховний процес. Навчальний процес не може бути ефективним без стійкого зворотного зв'язку, який

надає викладачу інформацію про рівень засвоєння теоретичного матеріалу, про знання, уміння й навички студентів. Саме так реалізується управлінська функція контролю – на основі отриманої інформації викладач коригує подальшу роботу, з'ясувавши, чи досягнута мета навчання на певному етапі.

Проблемою діагностики та оцінювання знань студентів присвячені дослідження багатьох вітчизняних і закордонних науковців (І. Булах, П. Клайн, Ю. Нехаєнко, М. Пак, П. Ухань, В. Хубулашвілі, В. Циделко, Н. Яремчук та ін.), проте питання розробки комп'ютерних систем контролю знань та вмінь студентів на основі використання баз знань має певні особливості і потребує більш детального розгляду. Саме тому метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування та практична реалізація комп'ютерних

тестів контролю успішності студентів на основі баз знань.

Метод тестування в науковій літературі описаний давно – історія розвитку тестів як науково обґрунтованого методу вимірювання розпочалася наприкінці XIX ст. й інтенсивно продовжується до нашого часу. В Україні розробкою тестового методу вчені почали активно займатися лише в дев'яностих роках минулого століття.

Загальне визначення терміну "тест" має два тлумачення: 1) спеціальні стандартні завдання для визначення розумового розвитку здібностей, спеціальних знань і навичок людини; 2) короткий перелік питань для соціологічного дослідження [1, с.161].

Стосовно навчання ці терміни різні джерела трактують дещо по-різному. У психології тестування визначається як метод психологічної діагностики, провідним організаційним моментом якого є застосування стандартизованих запитань та задач (тестів), що мають певну шкалу значень. Метод використовується для стандартизованого вимірювання індивідуальних характеристик особистості [2, с.20].

У педагогії поняття "тест" визначено як завдання стандартної форми, виконання якого повинно виявити наявність певних знань, умінь і навичок, здібностей чи інших психологічних характеристик – інтересів, емоційних реакцій тощо [3, с.329].

Дуже часто під педагогічним тестом розуміють систему взаємопов'язаних предметним змістом завдань специфічної форми, що дають змогу оцінювати структуру і вимірювати рівень знань та інших характеристик особистості [4, с.115].

Важливість тестування як елементу підготовки майбутніх кваліфікованих спеціалістів відзначають інші науковці: тестування (тестовий контроль) – це процедура визначення рівня підготовки фахівців у певній галузі знань, психологічного, фізичного та розумового стану, професійної придатності, обдарованості та інших якостей за допомогою системи спеціально підготовлених завдань [5, с.31].

Враховуючи вищенаведені тлумачення під комп'ютерним тестом будемо розуміти реалізовану за допомогою персонального комп'ютера систему взаємопов'язаних предметним змістом завдань стандартної форми, що мають певну шкалу значень, виконання яких виявляє наявність знань, умінь і навичок та рівня підготовки фахівця.

Сформованість у студентів умінь і навичок доцільно перевіряти з огляду на такі взаємодоповнюючі критерії [6]:

- правильність: результат будь-якої діяльності відповідає меті виконання;
- осмисленість: готовність студента пояснити кожну із застосованих операцій;
- усвідомленість: орієнтація на істотні зв'язки та відношення, задані в умові при виконанні діяльності;
- раціональність: вибір такого способу виконання завдань, який швидше (оптимальніше) приведе до мети;
- узагальнення: здатність студента виконувати необхідні дії у варіативних умовах;
- абстрактність: можливість опису оперативного складу виконаної дії і послідовності виконання операцій, які входять до неї; відтворення необхідного правила;
- міцність: сформовані в студента дії можуть бути виконані ним через деякий тривалий період часу.

Перелічимо типи контролю знань і умінь, які застосовуються в процесі підготовки майбутніх фахівців під час вивчення дисциплін математично-природничого циклу:

- попередній контроль – здійснюється перед вивченням нового матеріалу для з'ясування якості опорних знань, навичок та умінь з метою їх актуалізації та корекції, встановлення внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків;
- поточний контроль – перевірка і оцінка результатів навчання, які досягаються на окремих лекціях і лабораторних заняттях. Види: вибірковий контроль рівня оволодіння окремими студентами вивченим під час заняття навчальним матеріалом; письмова фронтальна перевірка знань та умінь – тестування всіх студентів групи (відкриті, закриті тести); для модульної системи поточний контроль здійснюється для окремих модулів;

- періодичний контроль – можливе проведення у формі тематичних залікових робіт – здійснюється студентами на лабораторних заняттях, під час самостійної роботи за комп'ютером, а рівень їх виконання коригується викладачем;

- підсумковий контроль за семестр проводиться у формі тестів практичного або теоретичного характеру. Від поточного контролю відрізняється великим обсягом матеріалу.

Усі названі типи контролю можуть бути автоматизовані і представлені (частково або повністю) у вигляді комп'ютерних тестів (комп'ютерного контролю). Комп'ютерний контроль "загострює помилки" і привертає до них увагу, підводячи до наступного етапу – самоконтролю. Це вища та складніша форма контролю. Уміння здійснити самоконтроль, навіть і з допомогою комп'ютера, свідчить про високий ступінь самостійності мислення, рефлексії, самокритичності.

У процесі вивчення майбутніми фахівцями математичних дисциплін для контролю їх знань ми розробили і використовуємо систему комп'ютерного тестування.

При розробці даної системи ми враховували наукові підходи, які на сьогодні склалися в теорії тестування, – тести, орієнтовані на критерій (критеріально-орієнтовані) і тести, орієнтовані на норму (нормативно-орієнтовані). Ці два підходи відіграють важливу роль у процесі створення тестів. Підготовлений тест необхідно експериментально апробувати та вивірити. Показників, які характеризують тест з тієї чи іншої точки зору, досить багато. Зазвичай виділяють: ступінь важкості, валідність, надійність, простоту, однозначність. Ступінь важкості визначається відношенням $Q = W/N$, де W – кількість неправильних відповідей, N – загальна кількість студентів, що беруть участь у тестуванні. Найважчі та найлегші запитання вилучаються із тесту та перефразовуються. Для виміру ступеня оволодіння матеріалом на кожному рівні може використовуватися коефіцієнт $K = P_1/P_2$, де P_1 – кількість правильно виконаних завдань у процесі тестування, P_2 – загальна кількість завдань у тесті ($0 \leq K \leq 1$). При $K < 0,7$ рекомендується продовжувати керування процесом навчання, при $K \geq 0,7$ керування процесом навчання не обов'язкове [7]. Перевагою використання комп'ютерних тестів є їх інтерактивність, яка дозволяє студенту здійснювати самоконтроль, що сприяє творчій активності майбутнього фахівця.

Приведемо приклад розробленої нами комп'ютерної системи тестування знань і умінь студентів при вивченні деяких розділів курсу "Вища математика" (матрична алгебра, векторна алгебра, аналітична геометрія та ін.). Для спрощення процесу інсталяції програма розроблена в середовищі Microsoft Excel на вбудованій мові програмування Visual Basic for Application, що дозволяє використовувати її на більшості персональних комп'ютерів (рис. 1).

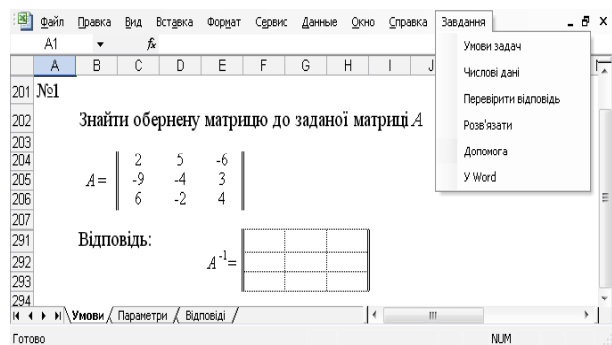

Рис. 1. Загальний вигляд та система меню програми

Розглянемо особливості розробленої системи. По-перше, програма формує завдання не з бази даних, а з бази знань. Це означає, що немає наперед заготовлених викладачем тестових запитань та правильних відповідей, кожне завдання формується за певним алгоритмом (рис. 2), який дозволяє запрограмувати, в залежності від вхідних параметрів, цілу множину прикладів.

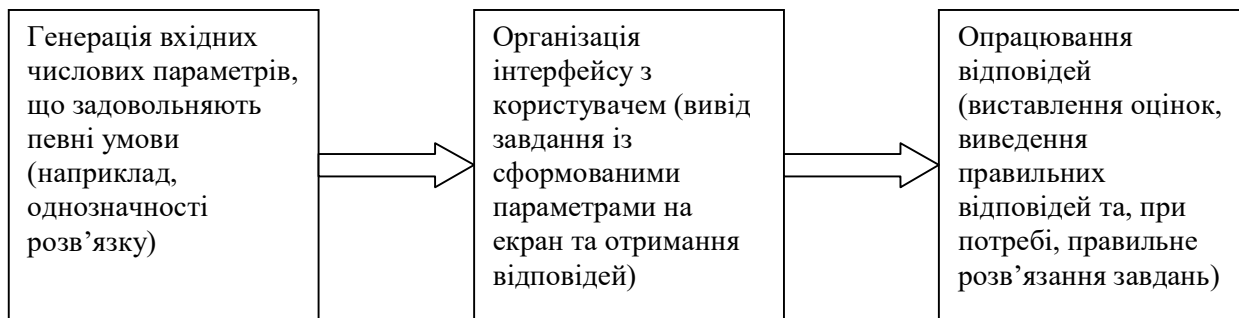

Рис. 2. Загальна схема роботи системи

По-друге, так як кожне завдання формується автоматично, то програма "вміє" знаходити правильні відповіді, а також виводити повне розв'язання математичної задачі (рис. 3).

Це дозволяє використовувати комп'ютерну систему не лише для перевірки знань, а й для навчання та самонавчання студентів з вказаних розділів вищої математики.

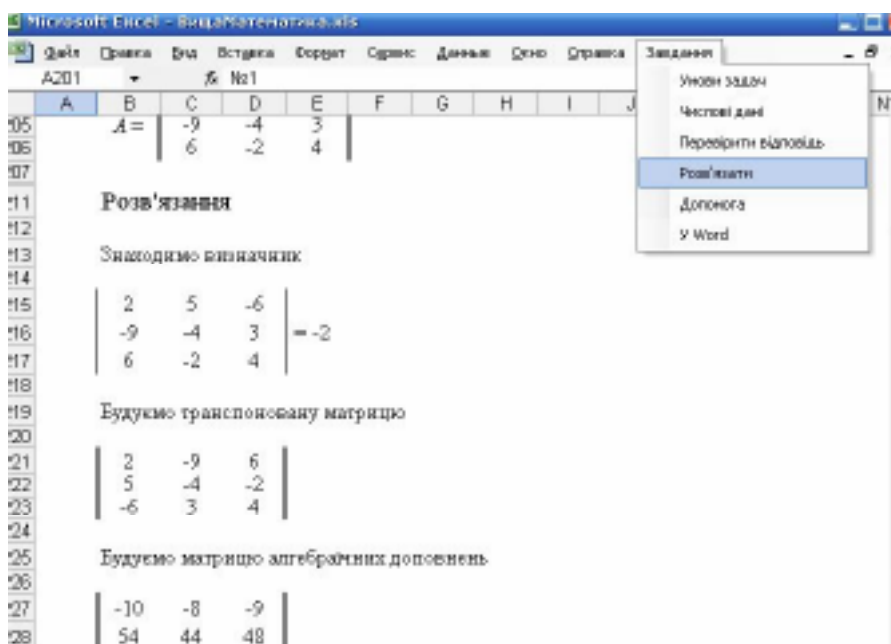

Рис. 3. Пункт "Розв'язати" системи меню програми

По-третє, комп'ютерна програма може використовуватися при формуванні варіантів контрольних, модульних та екзаменаційних робіт із використанням формалізованих типів задач (рис. 4). При цьому викладач має можливість вказувати загальну кількість

варіантів, відбирати типи задач, задавати деякі параметри (розмірність задачі, цілочисловість розв'язку і т.д.). Програма сформує задану кількість варіантів та збереже їх в документі Microsoft Word, також будуть збережені правильні відповіді до завдань.

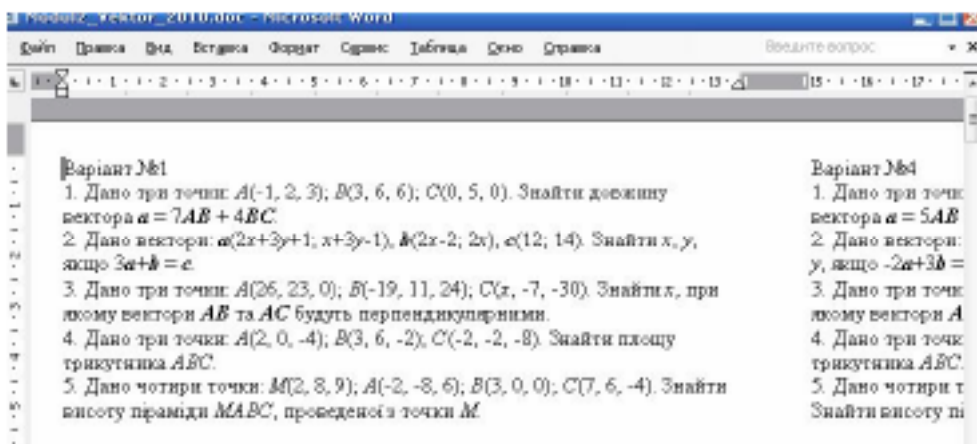

Рис. 4. Приклад автоматичного формування модульної роботи по темі "Векторна алгебра"

Розроблена комп'ютерна система формує завдання відкритого типу (відповіддю є одне або декілька чисел, які вводить студент). Подальшим розвитком системи буде також формування завдань закритого типу (вибір однієї правильної відповіді із де-

кількох запропонованих). При формуванні неправильних варіантів відповідей потрібно враховувати можливі типові помилки, що часто допускають студенти при розв'язуванні математичних задач вказаних типів.

Література

1. Коломієць М. П. Словник іншомовних слів / М. П. Коломієць, Л. В. Молодова. – К.: Освіта, 1998. – 190 с.
2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць / Редкол. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова. – Випуск 2. – 2000. – 326 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Семен Устимович Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
4. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навчальний посібник / За ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К.: Вища школа, 2003. – 323 с.
5. Аузіна М. О. Система комплексної діагностики знань студентів: навчальний посібник / М. О. Аузіна, Г. Г. Голуб, А. М. Возна. – Львів: Львівський банківський інститут НБУ, 2002. – 38 с.
6. Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования / Алексей Николаевич Майоров. – М.: "Интеллект-центр", 2001. – 296 с.
7. Попкова Е.В. Подготовка учителя естествознания к формированию информационно-компьютерной грамотности старшеклассников / Е. В. Попкова, О. С. Аранская. – Витебск : Изд-во ВГУ им. П. М. Машерова, 2003. – 189 с.

Данная статья посвящена проблеме применения современных информационных и коммуникационных технологий в учебном процессе. Особое внимание обращено на вопросы разработки и внедрения компьютерной системы тестового контроля знаний и умений студентов, которая построена на основе баз знаний.

Ключевые слова: современные информационные и коммуникационные технологии, тестовый контроль, компьютерная система тестового контроля.

This article focuses on the application of modern information and communication technologies in educational process. Particular attention has been paid to the issue of developing and implementing a computer system test control of knowledge and skills of students, which is based on knowledge bases.

Keywords: advanced information and communication technologies, test control, test control computer system.

УДК 374.71

АНАЛІЗ УГОРСЬКОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Поліщук Віра Аркадіївна
м. Тернопіль

В статті розглянуто питання профорієнтаційної роботи серед учнівської молоді старших класів Угорщини.

Ключові слова: професійна підготовка педагогічних кадрів, професійні орієнтири, майбутня професійна діяльність.

Сьогодні все більше поглиблюється суперечність між постійним ускладненням професійної діяльності, зростанням вимог суспільства до рівня професійної компетентності фахівців різних спеціальностей у нових соціально-економічних умовах і реальним станом їх готовності до виконання професійних функцій. Ця проблема висвітлюється у працях багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних учених (І.Зязюн, М.Кларін, В.Кремень, Н.Ничкало, Г.Феллер, Х.Хорч та ін.). Особливо актуальною, на нашу думку, є ця проблема стосовно професійної підготовки педагогічних кадрів, оскільки престиж педагогічної професії сьогодні не є достатньо високим і мотивація до професійної педагогічної діяльності у багатьох майбутніх учителів проявляється не чітко.

Однією з важливих умов підвищення якості професійної підготовки педагогічних кадрів та розвитку професійної мотивації є профорієнтаційна робота та допрофесійна підготовка.

Підкреслимо, що створення орієнтирів для вибору професії учнівською молоддю є основою формування навчальної та професійної мотивації. Тому своєчасна психолого-педагогічна допомога учням у виявленні схильності до різних сфер професійної діяльності та прийнятті рішення щодо роду майбутньої професії є важливим кроком на шляху до формування конкретних життєвих та професійних планів, а також свідомого вибору професії.

Слід відзначити, що питанням допрофесійної підготовки майбутніх фахівців у вітчизняній психолого-педагогічній науці і практиці не надається належна увага на відміну від багатьох зарубіжних країн, зокрема Німеччини, Угорщини. Зважаючи на це, стисло проаналізуємо деякі особливості допрофесійної підготовки майбутніх педагогів в Угорщині.

Питання профорієнтації та допрофесійної підготовки розглядаються у працях таких угорських дослідників як П.Рокушфалві,

К.Сіпаді, Е.Барков, Л.Варга, Ю.Конц, М.Адам та ін. За визначенням науковців, профорієнтація – це процес надання допомоги учням у виборі майбутньої професійної діяльності шляхом врахування їх індивідуальних потреб та якомога ширшої інформатизації [1, с.12].

У своїх працях угорські вчені цілком слушно відзначають, що формування професійних орієнтирів необхідно розпочинати вже в ранньому шкільному віці як невід'ємну складову виховної роботи та розвитку особистості школяра, збуджуючи мотивацію, інтерес до навчальної та професійної діяльності та сприяючи входженню учнів в соціум [2].

Професійні плани школярів є відображенням ціннісних орієнтацій, сформованих в ході виховного впливу школи, родини, суспільства та оточуючого середовища. Тому визначення професійної придатності необхідно уточнювати за рахунок вивчення істинних мотивів професійного вибору, навіть за умови володіння учнем необхідними професійно значущими задатками.

Вчені підкреслюють необхідність активізації діяльності учнів, важливість прийняття ними активної професійної позиції, осмислення вибору. Профорієнтаційна робота має носити не настановчий, а дорадчий характер, сприяючи розвитку почуття відповідальності за прийняття школярем рішень. Учневі важливо відчувати, що його вибір є добровільним та відповідає його особистим запитам.

Зауважимо, що в Угорщині значне поживлення інтересу до проблеми профорієнтації простежується з початку 90-х років, коли в країні відбуваються масштабні зміни у політичному та суспільно-економічному устрої, які, в свою чергу зумовили зміни стосовно попиту на працівників різних галузей та викликали необхідність забезпечення швидкої адаптації і трансформації системи професійної підготовки до умов ринкової економіки. Резонансом глобальних перетворень стало зміщення акцентів у змісті освіти: значущості набувають індивідуалізація та особистісна орієнтація навчально-виховного процесу, вивчення особистісних якостей школярів, їх потреб, здібностей та створення відповідних профе-